

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrť leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katal. škofnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zapre reklamacije so poštnine proste.

Vinogradniki so govorili.

Kadarkoli preti našemu ljudstvu kaka nevarnost, je Slovenska kmečka zveza na svojem mestu. Finančni minister se je udal milijonarjem, ki imajo pivovarne, ter umaknil načrt novega davka na pivo, z za uboge vinogradnike ni čutil iste ljubezni in jim je naznanil nov davek na vino. Naša Kmečka zveza je po njej prijaznih listih poučila ljudstvo o sovražni nakani finančnega ministra, upeljala je pot peticij na poslansko zbornico, na poljedelsko in finančno ministrstvo ter priredila za zadnjo nedeljo blizu 20 zborovanj, na katerih so vinogradniki protestirali proti nameravanemu novemu davku. Povsod se je izrekla tudi zaupnica državnim in deželnim poslancem Slovenske kmečke zveze.

Nedeljska zborovanja naše organizacije so vzbudila pozornost v celi avstrijski javnosti. Slovanski in nemški listi prinašajo poročila o teh krasno uspešnih sodih ter poročajo o nasprotstvu našega ljudstva proti novemu davku.

Na vseh shodih se je razven drugih političnih in narodnih sklepov storil glede nameravanega novega davka tudi ta-le sklep:

Uvažujoč slab gospodarski položaj spodnještajerskih posestnikov vinogradov, ki so ga med drugimi povzročila: razne trtne bolezni, z ogromnimi stroški združeno prenavljanje vinogradov, obilen pridelek zadnjih dveh let, še ne dovolj razvita vinska trgovina v naših krajih, drage delavske moči itd. itd., protestiramo odločno proti novemu vinskemu zakonu, ki bi se brezdvomno zvrnil večinoma le na ramena proizvajalcev ter zahtevamo, da se davek na vino samo v tem smislu preustroji, da ne bodo trpeli ne proizvajalci ne zavživalci nobene škode.

St. Ilj v Slov. gor.

Pod predsedstvom župana Talerja se je vršil shod slovenskih vinogradnikov za St. Ilj in sosedne župnije. Deželni odbornik gospod Robič je obširno govoril o hudem vdarcu, kateri preti z novim davkom vinogradnikom ter se je soglasno sprejela predlagana resolucija, v kateri se protestira proti novemu vinskemu zakonu.

Gospod nadrevizor Vladimir Pušenjak je na to govoril o raznih gospodarskih vprašanjih, kakor o stališču kmečkega ljudstva napram raznim novim

pravdom, o pooblastitnem zakonu in odškodnini kmečkemu stanu in o skupni prodaji živine.

Zborovanja se je udeležilo okrog 100 posestnikov, ki so odobrvali izvajanja govornikov.

Ljutomer.

Ogorčenje našega ljudstva nad nameranim novim davkom na vino je veliko. Nad 300 vinogradnikov brez razlike na stranke se je zbralo zadnjo nedeljo v gostilni g. Vavpotiča, da izrazijo svojo nevoljo. Ker je g. poslanec Roškar zbolel in se pisмено opravičil, je prišel na mesto njega g. dr. Hohnjec iz Maribora.

Prav poljudno je razložil nakane ministra Bilinskega, ki kakor polž steguje svoje roge ter gleda, kje bi se dalo kaj dobiti za prazno blagajno. Njegove oči so naposled obtičale na vinogradnikih. Naložimo jim novih davkov! Pa kakor so se poprej vzdignili žganjarji in pivovarji ter glasno ugovarjali, tako so se sedaj dvignili vinogradniki, in minister Bilinski bo moral umakniti svoje nakane. V obširnem govoru je g. govornik obrazložil, kako „pravična“ je avstrijska vlada. Ako na Koroškem Slovenec v svojem materinem jeziku na kolodvoru zahteva karto, je to že razžaljenje Nemcev in — zaprejo ga! Ako slovenski poslanci v deželni zbornici v Gradcu izpregovorijo slovenski, je to izzivanje! In gotovo bi naše poslance „Slov. km. zveze“ v Gradcu zaprli, ko bi si — upali! Umestno je poslanec Roškar zahteval, „ako nas ne marate poslušati v našem slovenskem jeziku, pa nas pustite! Sami se bomo vladali veliko bolje!“ — Ko je g. govornik obrazložil želje Bilinskega, ko je razsvetlil „pravičnost“ avstrijske vlade, zlasti do štajerskih in koroških Slovencev, so se brez ugovora, navdušeno vsprejele naslednje resolucije:

1. Uvažujoč slab gospodarski položaj spodnještajerskih posestnikov vinogradov, ki so ga med drugimi povzročila: razne trtne bolezni z ogromnimi stroški združeno prenavljanje vinogradov, obilen pridelek zadnjih dveh let, še ne dovolj razvita vinska trgovina v naših krajih, drage delavske moči itd., protestiramo zborovalci nad 300, zbrani na shodu v Ljutomeru dne 23. novembra odločno proti novemu vinskemu zakonu, ki bi se brezdvomno zvrnil večinoma le na ramena proizvajalcev, ter zahtevamo, da se davek na vino samo v tem smislu preustroji, da ne bodo trpeli ne proizvajalci, ne zavživalci nobene škode!

2. Zborovalci, nad 300 po številu, zbrani na političnem shodu v Ljutomeru, dne 28. novembra 1909, izražajo svojim narodno trpečim bratom na Koroškem svoje iskreno sočutje, protestirajo proti nasilju, ki ga morajo v zadnjem času v pomnoženi meri trpeti, in zahtevajo od avstrijske vlade, da slovenskemu narodu po vseh slovenskih pokrajinah dejanski prizna in neprikrajšano podeli v temeljnih zakonih zagotovljene narodne pravice.

3. Na političnem shodu v Ljutomeru dne 28. novembra 1909 zbrani zborovalci izražajo poslancem „Slovenske kmečke zveze“ svoje popolno zaupanje z željo in zahtevo, da vstrajajo v odločnem boju in v dosledni obrambi narodnih in gospodarskih zahtev slovenskega ljudstva!

Shoda so se udeležili tudi pristaši „Narodno-napredne“ stranke. Prav tako! Ko bodo spoznali resno in odločno voljo Kmečke zveze, gotovo ne bodo več zabavljali čez njo. Na lastne oči in na lastna ušesa so se lahko prepričali, da krščanska stranka ne štiti samo vere, ampak tudi narodnost in blagostanje slovenskega ljudstva. Čast, komur čast, pristaši napredne stranke so to pot ohranili mirno kri. Želimo, da po tej poti napredujejo, le tako se povrne zopet od mnogih zaželjena sloja!

Fram.

V nedeljo, dne 28. novembra t. l. se je vršil tukaj shod, da se ugovarja proti nameravani vinski postavi. Okoli 200 udeležencev, med njimi več županov in odličnih vinogradnikov, je pozorno poslušalo izvajanja g. drž. in dež. poslanca Pišeka, ki je le v njemu naših političnih besedah razlagal in bical vse morebitne neprilike in škodo, ki bi jo vsled nameravane postave trpeli vinogradniki in sploh naše ljudstvo. G. poslanec je tudi vzpodbujal k večjemu zanimanju za pravice našega teptanega naroda.

Zborovalci so soglasno vsprejeli resolucijo proti nameravanemu vinskemu zakonu, ki jo je predlagal naš ž. g. župnik Muršič, gosp. drž. in dež. poslanec Pišek pa je med burnimi živio-klici žel pristržno zahvalo in popolno, soglasno zaupnico za njegovo požrtvovalno delovanje.

Slov. Bistrica.

Shod slovenskih vinogradnikov, ki ga je sklicala S. K. Z. v Slov. Bistrici, se je vršil ob veliki udeležbi. Nad 200 posestnikov je prišlo, ki so z živim zanimanjem sledili izvajanjem govornikov. Pred-

PODLISTEK.

Kraljeva hvaležnost.

Novela spisal G. A. — poslovenil Ivan Vuk.
(Dalje.)

Kralj ga je prijel za roko in mu jo stisnil, rekoč:

„Dragi knez! vidim velikost žrtve, ki Vam jo nalaga dežela; pa bodite si svesti hvaležnosti domovine in naklonjenosti svojega kralja!“

Knez ga je pogledal proseče. „Ali ni nobenega drugega sredstva, ki bi zagotovilo mir kralju in deželi?“

„Jaz ne najdem nobenega,“ odgovori kralj hladno in spusti knezu roko.

„Ali ni nobenega žlahtnika, ki bi bil vreden te časti Vašega Veličanstva, in ki bi tudi to čast z veseljem sprejel?“

„Ako bi našel moža, ki bi bil vreden tega zupanja, kakor Vi, knez, bi Vas ne mučil,“ odgovoril je naglo kralj.

„Naj mi odpusti, Vaše Veličanstvo,“ je dejal knez in se priklonil. „Salomona Reboledo sem že večkrat videl, in poznam njegovo neusmiljenost, vendar upam, da se da pregovoriti ter bo služil svojemu kralju na drug način.“

Kralj je prekoračil dvorano in zaklical: „Salomona Reboledo naj vstopi!“

Kmalu nato se prikazala suha, moška postava. Čelo in oči so bile, kakor kakega mladeniča, usta sveža in rdeča; glava je bila pa gola, brez las. Kakor kip mladosti in starosti je stal Reboledo pred kraljem in knezom.

„Žid“, je rekel kralj, povej svoje zahteve pred kraljem in knezom.“

Žid je ponovil, kar je že povedal kralj.

„Veličanstvo“, je rekel knez, „zavežem se pred Bogom, da vzamem hčer Vašega Veličanstva, ako se med tem časom, katerega naj Vaše Veličanstvo določi, Salomona Reboledo ne vrne tristotisoč dukatov.“

„Sprejmeš pogoj knezov?“ je vprašal kralj žida.

„Sprejem!“ odvrne ta.

„Kako dolgo hočeš posoditi svoto?“

„Na sedem let“, je odvrnil po kratkem premisleku žid.

„Ali sprejmete?“ je vprašal kralj kneza.

„Prisegam pred Bogom, da vzamem hčer Vašega Veličanstva danes sedem let, ako se isti dan ob isti uri dolg ne povrne.“

In ravno sedem let je, odkar se je sklenila med kraljem, knezom in židom ta pogodba, in isti dan po sedmih letih je napočil, ko je vzkliknil knez: „Proklet bodi, kdor se nas drzne ločiti!“ In sedem let je bilo, dan in ura, ko je rekel Aleš: „Zapojem Vam ganljivo in pretresljivo pesem o dobrem knezu Robidi.“

Ni se sicer tikala ta pesem tega kneza, vendar je knez prebledel. Ze kakor otrok je slišal od svoje matere to žalostno nekega njegovega prednika, ki je dobil tudi ukaz od svojega kralja, da se mora ločiti od svoje ljubljene soproge ter se oženiti s princesinjo. Ves svet je poznal legendo kneza Robide. Na kratko hočem navesti vsebino te pesmi, katero je pel deček: „Kralj je ukazal, umoriti knezu svojo soprogo, da se potem lahko poroči s princesinjo, ki je v njega zaljubljena. Dobri knez se ni mogel k temu dejanju odločiti, volja kralja je nepremagljiva! — Ti moraš umreti, preden se zasnita dan,“ je rekel ubo-

gi knez svoji soprogi. — „Smrt mi ne vzbuja groze, dragi moj,“ je vskliknila kneginja in ga objela. „Zalujem le za svojim otrokom, ki me potrebuje. Prinesi te mi ga še enkrat, da ga objamem in poljubim!“ — „V tem življenju ga ne boš videla več, kneginja,“ je rekel knez.

Pri tem mestu v četrti kitici je knez obledel; vzdignil je Lavrencijo k sebi in rekel pevcu: „Molči otrok! Ali ne vidiš, da se moje dete joče? Vzemi to,“ pristavi mu ter mu da možno zlata, „in odrini od tod!“

„Ti ga pidiš“, je vzkliknila Lavrencija, „da umre od glada med zidovjem kakega gradu, kojega posestnik ni tako usmiljen, kakor ti!? Obdrži ga, ljubi oče! Saj si ni večkrat rekel, da prinaša najdenček srečo.“

„Ali ga hočeš za svojega strežnika?“ je vprašal knez in objel hčerko.

„Kako lep bo moj strežnik“, je vskliknil otrok in prijel Aleša za roko ter ga odpeljal, da mu da službeno obleko.

Ko sta bila knez in kneginja sama, pokleknila je ona pred njega. Njej je bila površno znana stvar med kraljem in Reboledom. Ko pa je videla knezovo žalostno obličje, je uganila skrivnost kneževu, razodeto po strunah dečkove gitare in njegove pesmi s tisto čudovito žensko slutnjo, ki je lastna ljubečim ženam.

„Če zapove kralj, da moram umreti,“ je rekla kleče kneginja, „in če ti moja smrt odpre srečo in čast, moj ljubi soprog, umrjem z veseljem, kakor je to storila žena tvojega prednika!“

(Konec prihodnjega.)